

آئین‌نامه‌ی اجرایی

دوره‌ی دکتری تخصصی Ph.D.

دانشگاه الزهرا^(س)

دستورالعمل برگزاری دوره‌ی دکتری تخصصی

مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا^(س)

برای ورودی‌های ۱۳۸۸ به بعد

مقدمه

رشد پرشتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی، اقتصادی به خصوص هدف‌های برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بیست‌ساله‌ی جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص، و ماهر را از طریق تنوع در شیوه‌ی پذیرش دانشجو در دوره‌ی دکتری، در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داده است.

برای نیل به این هدف‌ها، "آیین‌نامه‌ی اجرایی دوره‌های دکتری تخصصی دانشگاه الزهرا" با توجه به این سیاست‌ها، و بر اساس آیین‌نامه جدید دوره‌ی دکتری به دو شیوه‌ی "آموزشی-پژوهشی" و "پژوهشی" تدوین شده است. در تنظیم این آیین‌نامه، هدف‌های مندرج در ابلاغیه‌ی ۱۳۸۸/۳/۳۰ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص دوره‌های دکتری مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی در نظر گرفته شده است. گفتنی است این مقررات با توجه به سیاست عدم‌تمرکز با هدف پررنگ‌کردن نقش گروه‌های آموزشی و پژوهشی در تصمیم‌گیری، کاهش تعداد واحدهای آموزشی جهت تقویت فراگیری دانشجویان با استفاده از امکانات محیطی و تقویت پژوهش، تناسب تعداد و نوع واحدهای آموزشی با نیازهای پژوهشی دانشجو و ارتقاء کیفی رساله‌ها، برجستگی بیشتر نقش استاد راهنما در هدایت دانشجو، استفاده از استادان راهنمای مشترک، بهره‌گیری از صاحب‌نظران برون‌دانشگاهی، افزایش میزان تولیدات علمی و کوتاه‌کردن و بهینه‌سازی دوره‌ی تحصیل، در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به تصویب رسیده است.

فصل یکم - تعریف واژه‌ها و هدف‌ها

ماده‌ی ۱: تعریف‌ها

در این آیین‌نامه برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر استفاده شده است.

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه: دانشگاه الزهرا^(س)

دوره‌ی دکتری: دوره‌ی دکتری تخصصی Ph.D.

آیین‌نامه: آیین‌نامه دوره‌ی دکتری مصوب جلسه‌ی ۱۳۸۸/۳/۳۰ شورای عالی برنامه‌ریزی است.

واحد: هر یک از دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه که طبق مقررات می‌توانند دوره‌ی دکتری برگزار کنند.

گروه: کوچک‌ترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی دانشگاه الزهرا^(س)

دانشجو: پذیرفته‌شدگان دوره‌ی دکتری که مرحله‌ی گزینش را طی کرده و در دوره‌ی دکتری ثبت نام نموده‌اند.

ماده ۲: دوره‌ی دکتری بالاترین دوره‌ی تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و هدف از برگزاری آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علمی و فناوری در راستای رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند. این دوره به دو شیوه‌ی "آموزشی-پژوهشی" و "پژوهشی" اجرا می‌شود.

فصل دوم - شرایط درخواست و پذیرش

ماده ۳: داوطلبان ورود به دوره‌ی دکتری باید دارای ویژگی‌های زیر باشند:

- الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی
- ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای از یکی از دانشگاه‌های داخل یا خارج از کشور که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد.
- ج) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر
- تبصره ۱: به منظور تعیین صلاحیت علمی ورود به رشته، شرکت در آزمون‌های کتبی و شفاهی (مصاحبه) به عنوان یک اصل الزامی است.
- د) احراز نمره قبولی در یکی از آزمون‌های زبان خارجی به شرح جدول زیر

آزمون	حداقل نمره‌ی قابل قبول
TOFEL	۴۵۰
TOLIMO	۴۲۰
MCHE	۴۵
IELTS	۴/۵
زبان دانشگاه تربیت مدرس	۵۰

تبصره ۱: مهلت ارائه‌ی نمره‌ی زبان، پیش از ثبت نام و شروع به تحصیل دانشجوی است. (۵) ورود به دوره‌ی دکتری محدودیت سنی ندارد.

ماده ۴: داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نام‌نویسی در دوره‌ی دکتری، دانشجوی دوره‌ی دکتری نامیده می‌شود.

تبصره ۱: ثبت نام‌نکردن دانشجو در زمان مقرر در هر نیم‌سال به منزله‌ی انصراف وی از ادامه‌ی تحصیل است.

فصل سوم - استاد راهنما

ماده ۵: مسئولیت راهنمایی دانشجوی از نخستین نیم‌سال تحصیلی بر عهده‌ی "استاد راهنما" است. استاد راهنما، پیش از ثبت نام، به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر با دست‌کم سه سال سابقه‌ی تدریس در دوره‌ی کارشناسی‌ارشد که راهنمایی دو پایان‌نامه‌ی کارشناسی-ارشد را در دانشگاه الزهرا^(س) به پایان رسانده و در سه سال آخر دست‌کم یک مقاله‌ی علمی-پژوهشی به چاپ رسانده باشد، انتخاب می‌شود و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه مربوط تعیین می‌شود.

تبصره ۱: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسئولیت راهنمایی رساله‌ی دانشجو را بیش از یک استاد راهنما به بطور مشترک، عهده‌دار می‌شوند. مسئولیت با استاد راهنمای نخست است و درصد سهم استادان راهنما در پرداخت حق‌التدریس و امتیاز مقاله، به پیشنهاد استاد راهنمای نخست در شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین می‌شود.

تبصره ۲: در صورت نیاز، به تشخیص استاد یا استادان راهنما یک یا چند تن از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان دارای مدرک دکتری به عنوان "استاد یا استادان مشاور" تعیین می‌شوند.

تبصره ۳: در شرایط خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، استاد راهنمای دوم و استاد مشاور می‌توانند از متخصصان با مدرک دکتری، از خارج از دانشگاه نیز انتخاب شوند.

فصل چهارم - مرحله‌های برگزاری دوره دکتری

ماده ۶: در شیوه‌ی "آموزشی-پژوهشی"، دوره دکتری دارای دو مرحله‌ی آموزشی و پژوهشی است. مرحله‌ی آموزشی با ثبت نام نخستین نیم‌سال تحصیلی، آغاز و با ارزیابی جامع پایان می‌یابد. مرحله‌ی پژوهشی پس از مرحله‌ی آموزشی شروع و با دفاع از پیشنهاد پژوهشی ادامه می‌یابد، و با تدوین رساله و دفاع از آن به پایان می‌رسد.

تبصره ۱: دانشجو می‌تواند پژوهش خود را در مرحله‌ی آموزشی آغاز نماید ولی ثبت نام رسمی برای مرحله‌ی پژوهشی و رساله منوط به قبولی در ارزیابی جامع است.

ماده ۷: مجموع واحدهای دوره‌ی دکتری ۳۶ واحد است. این واحدها در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی شامل ۱۲ تا ۱۸ واحد درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد رساله است، شیوه‌ی پژوهشی شامل ۳ تا ۸ واحد درسی و ۲۸ تا ۳۳ واحد رساله است. تعداد واحدها در هر شیوه در برنامه‌ی درسی هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱: تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه‌ی پژوهشی در هر زمانی از دوره‌ی تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما صورت می‌گیرد.

فصل پنجم - مرحله‌ی آموزشی

الف - دوره آموزشی

ماده‌ی ۸: واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای انجام فعالیت‌های پژوهشی دوره، با نظر استاد راهنما و بر اساس برنامه‌ی درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره‌ی ۱: دانشجو در دوره‌ی آموزشی موظف است در هر نیم‌سال تحصیلی بین ۶ تا ۱۰ واحد درسی از درس‌های سرفصل را با نظر استاد راهنما انتخاب و ثبت‌نام نماید. حداقل درس‌ها بدون در نظر گرفتن واحدهای جبرانی محاسبه می‌شود.

تبصره‌ی ۲: حداکثر طول دوره‌ی آموزشی در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی (۱۲-۱۸ واحد درسی) ۳ نیم‌سال تحصیلی است.

ماده‌ی ۹: در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه مربوط، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های دوره‌ی کارشناسی ارشد را حداکثر تا ۶ واحد به عنوان "دروس جبرانی" بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است اما نمره‌ی آن‌ها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره‌ی ۱: ارائه‌ی درس جبرانی در هر حال نباید طول دوره‌ی آموزشی را اضافه نماید.

تبصره‌ی ۲: درس‌های جبرانی نباید به طور مستقل برای دانشجویان دکتری ارائه شود.

ماده‌ی ۱۰: نمره‌ی قبولی در هر درس، چه اصلی و چه جبرانی، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های درس‌های گذرانده شده ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین بر اساس نمره‌های درس‌های گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را افزون بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره‌ی ۱: در مورد درس‌های تکرار شده، میانگین با توجه به آخرین نمره‌ی کسب شده محاسبه می‌شود. در صورتی که دانشجو یک نمره‌ی مردودی و یک نمره قبولی در یک درس داشته باشد، نمره‌ی مردودی در کارنامه‌ی دانشجو باقی می‌ماند، اما در میانگین کل صرفاً آخرین نمره محاسبه می‌شود.

تبصره‌ی ۲: چنانچه میانگین کل نمره‌های دانشجو در مدت مجاز مرحله‌ی آموزشی به ۱۶ نرسد، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۱۱: غیبت دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی نباید از سه شانزدهم مجموع ساعت‌های آن درس تجاوز کند؛ در غیر این صورت نمره‌ی دانشجو در آن درس صفر در نظر گرفته می‌شود.

ب- ارزیابی جامع

ماده ۱۲: ارزیابی جامع به مفهوم ارزیابی کلی توانمندی‌ها و قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای آغاز فعالیت‌های پژوهشی است. در این مرحله دانشجو باید با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا پژوهشکده در یک آزمون از دو یا چند درس اصلی شامل دست‌کم ۵۰٪ واحدهای درسی دوره، به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی، شرکت کند. این آزمون باید به گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از نظر استادان راهنما و مشاور و ۳ نفر از اعضای هیأت علمی برای آغاز فعالیت پژوهشی به طور رسمی سنجیده شود.

ماده ۱۳: دانشجویانی که همه‌ی درس‌های مرحله‌ی آموزشی خود را با موفقیت گذرانده باشند و میانگین کل نمره‌های آن‌ها کم‌تر از ۱۶ نباشد باید در اولین ارزیابی جامع ثبت‌نام کنند.

تبصره ۱: مهلت شرکت در ارزیابی جامع برای دانشجویانی که تا ۱۵ واحد آموزشی می‌گذرانند، تا پایان ترم سوم و برای دانشجویانی که تا ۱۸ واحد آموزشی می‌گذرانند، تا پایان ترم چهارم است.

تبصره ۲: دانشجو موظف است تقاضای شرکت در ارزیابی جامع را در آغاز آخرین نیم‌سال آموزشی به مدیر گروه ارائه دهد. مدیر گروه پس از بررسی تقاضا و پرونده‌ی آموزشی دانشجو، موضوع برگزاری ارزیابی جامع را در آخرین نیم‌سال دوره‌ی آموزشی طی نامه‌ای به دانشجو یادآوری می‌کند. رونوشت این نامه برای استادراهنما و معاون آموزشی واحد ارسال می‌شود.

تبصره ۳: دانشجو موظف است پس از اتمام مرحله‌ی آموزشی در نخستین ارزیابی جامع که توسط گروه برگزار می‌شود شرکت کند و در صورت آمادگی نداشتن، درخواستی برای تمدید مهلت شرکت در آزمون با ذکر دلایل موجه (مطابق با آیین‌نامه‌ی آموزشی) و تأیید استاد راهنما به شورای تحصیلات تکمیلی گروه ارائه نماید. این شورا می‌تواند زمان شرکت دانشجو در ارزیابی جامع را حداکثر برای یک نیم‌سال تحصیلی، با رعایت سقف زمانی کل دوره‌ی دکتری، به تعویق اندازد.

ماده ۱۴: ارزیابی جامع توسط هیأتی مرکب از استاد یا استادان راهنما و مشاور و سه عضو هیأت علمی دارای مرتبه‌ی استادیاری یا استادیار پژوهشی، با سه سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی برگزار می‌شود. این افراد توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه انتخاب و با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد تأیید تعیین می‌شود.

تبصره ۱: مدیر گروه برگزارکننده و دبیر جلسه‌های ارزیابی جامع است. در صورتی که وی عضو هیأت ۵ نفره نباشد، بدون حق رأی در جلسه‌ها شرکت می‌کند.

تبصره ۲: نظارت بر حسن اجرای مراحل ارزیابی جامع بر عهده مدیر تحصیلات تکمیلی واحد است.

تبصره ۳: ارزیابی جامع دو بار در سال و بر اساس برنامه‌ی زمان‌بندی اعلام‌شده توسط گروه، پس از تأیید در شورای تحصیلات تکمیلی واحد و اخذ مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه برگزار می‌شود.

ماده ۱۵: حداقل نمره‌ی قبولی در ارزیابی جامع ۱۶ است. نمره‌ی ارزیابی جامع به صورت یک نمره‌ی مجزا در کارنامه‌ی دانشجو ثبت می‌شود و در میانگین کل نمره‌ها تأثیر ندارد.

تبصره ۱: نمره‌ی ارزیابی جامع، باید تا حداکثر ۳ هفته بعد از برگزاری آن به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود.

تبصره ۲: مدیر گروه باید نتیجه‌های قبولی یا ردی در ارزیابی جامع را به صورت کتبی به اطلاع دانشجو برساند.

تبصره ۳: دانشجویانی که میانگین کل نمره‌ی ارزیابی جامع آن‌ها در نوبت اول کم‌تر از ۱۶ باشد، تنها یک بار دیگر می‌توانند با رعایت حد نصاب سنوات در ارزیابی جامع شرکت نمایند و حد نصاب تبصره ۱ ماده ۱۳ را کسب نمایند. در صورتی که این حد نصاب در نوبت دوم کسب نشود، دانشجو از ادامه‌ی تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۴: اگر دانشجو تنها به دلیل آماده نبودن و نه با ارائه دلایل مستند و موجه (مطابق با آیین‌نامه‌ی آموزشی)، در نخستین آزمون جامع که توسط گروه برگزار می‌شود شرکت نکند، یک نوبت از دو نوبت تبصره ۳ ماده ۱۴ را از دست می‌دهد.

تبصره ۵: طول مدت مجاز مرحله‌ی آموزشی تا پایان ارزیابی جامع ۳ تا ۴ نیم‌سال تحصیلی است. در صورت عدم قبولی در ارزیابی جامع، یک نیم‌سال به این مدت افزوده خواهد شد. چنانچه دانشجو نتواند در این مدت ارزیابی جامع را با موفقیت به پایان برساند، از ادامه‌ی تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۱۶: مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌تواند به درخواست دانشجو، گواهی پایان دوره‌ی آموزشی را برای وی صادر نماید.

فصل ششم - مرحله‌ی پژوهشی

ماده ۱۷: تصویب موضوع پیشنهادی رساله

الف) دانشجو می‌تواند از بدو ورود موضوع پیشنهادی طرح پژوهشی خود را با هماهنگی استاد راهنما

تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

ب) مهلت تصویب موضوع پیشنهادی در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی تا پایان نیم‌سال دوم است. دانشجو باید پیش از پایان این مهلت مقرر فرم تصویب موضوع پیشنهادی طرح پژوهشی خود را با هماهنگی با استاد راهنما تکمیل کند و به مدیر گروه ارائه دهد تا پس از تصویب آن در شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید واحد، به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال و توسط مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه تأیید شود.

تبصره‌ی ۱: تغییر موضوع طرح پیشنهادی رساله تا پیش از ثبت نام واحد رساله امکان‌پذیر است.

ج) در شیوه‌ی پژوهشی، دانشجو موظف است هم‌زمان با پذیرش و از همان نیم‌سال یکم، موضوع طرح پیشنهادی پژوهشی خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

ماده‌ی ۱۸: دفاع از طرح پیشنهادی در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی

الف) دانشجو باید در مهلت مقرر ثبت نام و انتخاب واحد نیم‌سال پس از قبولی در ارزیابی جامع، برای طرح پیشنهادی پژوهشی یا پیشنهادی پژوهشی نام‌نویسی کند در این صورت تا پایان این نیم‌سال پس از اخذ مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه، می‌تواند از پیشنهادی پژوهشی خود در حضور هیأت داوران دفاع نماید.

تبصره‌ی ۱: اگر ارزیابی جامع در نیم‌سال سوم برگزار شود، تصویب پیشنهاد پژوهشی در نیم‌سال چهارم انجام خواهد شد و در صورت عدم قبولی در ارزیابی جامع نیم‌سال سوم، زمان تصویب نیم‌سال پنجم است.

تبصره‌ی ۲: اگر ارزیابی جامع در نیم‌سال چهارم برگزار شود، زمان تصویب پیشنهاد پژوهشی نیم‌سال پنجم است و در صورت عدم قبولی در ارزیابی جامع در نیم‌سال پنجم، زمان تصویب نیم‌سال ششم است.

تبصره‌ی ۳: در هر صورت، مهلت تصویب پیشنهادی پژوهشی حداکثر تا پایان سال سوم دوره است.

ب) پیشنهادی پژوهشی باید در دفترچه‌ای، دست‌کم در ده صفحه که شامل تعریف‌ها، فرضیه‌ها، روش‌های پژوهش متناسب با رشته‌ی تحصیلی، جنبه‌های نوآوری و مراجع کلیدی است، تدوین شود.

ج) دانشجو موظف است پس از قبولی در ارزیابی جامع و قبل از اتمام مهلت مقرر، در نخستین فرصت جهت تصویب پیشنهادی پژوهشی خود اقدام نماید.

د) دانشجو پس از تدوین پیشنهادی پژوهشی، باید فرم درخواست تصویب پیشنهادی پژوهشی را همراه با نامه‌ی معرفی هیأت داوران پیشنهادی استاد راهنما، شامل ۳ داور داخلی و ۲ داور خارجی، و ۳ نسخه از پیشنهادی را به مدیر گروه ارائه دهد. داوران از اعضای هیأت علمی در رشته‌ی مربوط با درجه‌ی حداقل استادیاری یا استادیار پژوهشی انتخاب و پیشنهاد می‌شوند.

۵) موضوع برگزاری جلسه‌ی دفاع پیشنهادی پژوهشی و نام هیأت داوران پیشنهادی استاد راهنما پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی گروه، در شورای تحصیلات تکمیلی واحد طرح و پس از تأیید و انتخاب ۲ داور داخلی و ۱ داور خارجی از میان داوران پیشنهادی گروه، جهت اخذ مجوز دفاع به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌شود.

و) مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ضمن معرفی نماینده (ناظر) تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مجوز برگزاری جلسه دفاع را صادر و به واحد اعلام می‌کند.

تبصره‌ی ۱: نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه بدون حق رأی، ناظر بر حسن اجرای جلسه‌ی دفاع خواهد بود.

ح) مدیر گروه فرم داوری را همراه با پیشنهادی پژوهشی به داوران انتخابی واحد ارسال می‌کند.

ماده‌ی ۱۹: جلسه‌ی دفاع از طرح پیشنهادی پس از دریافت پاسخ مثبت داور خارجی و دست‌کم یک داور داخلی به ریاست استاد راهنمای اول و با حضور دیگر استادان راهنما و مشاور و دست‌کم ۲ داور از ۳ داور تعیین‌شده، و نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه تشکیل می‌شود.

ماده‌ی ۲۰: ناظر تحصیلات تکمیلی موظف است نتیجه‌ی دفاعیه را تا حداکثر یک هفته پس از برگزاری جلسه‌ی دفاع به همراه فرم گزارش ناظر به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید.

ماده‌ی ۲۱: مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه نتیجه‌ی نهایی را به صورت کتبی به دانشجو اعلام و رونوشت آن را برای واحد و استادان راهنما و مشاور ارسال می‌کند.

ماده‌ی ۲۲: در صورتی که دانشجو در فرصت تعیین‌شده از پیشنهادی پژوهشی خود دفاع ننماید، می‌تواند زمان دفاع را با موافقت استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد، حداکثر به مدت یک نیم‌سال تحصیلی، با رعایت تبصره‌ی ۳ بند ب ماده‌ی ۱۸ به تعویق اندازد.

ماده‌ی ۲۳: موفقیت دانشجو در دفاع از پیشنهادی پژوهشی به منزله‌ی تصویب آن است، و در این صورت ثبت‌نام رساله‌ی دانشجو در نیم سال‌های بعد از آن انجام می‌شود.

ماده‌ی ۲۴: در صورتی که دانشجو نتواند در مهلت مقرر (با رعایت ماده‌ی ۲۲) دفاع کند و یا دفاع موفق نداشته باشد، از ادامه‌ی تحصیل محروم می‌شود، و با درخواست کتبی می‌تواند گواهی مبنی بر گذراندن دوره‌ی آموزشی دریافت نماید.

ماده ۲۵: تمام فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی، در مرحله‌ی پژوهشی و تدوین رساله، باید با هدایت و نظارت استاد یا استادان راهنما صورت گیرد. دانشجوی موظف است هر نیم‌سال گزارش پیشرفت کار خود را به تأیید استاد (یا استادان) راهنما برساند تا جهت درج در پرونده‌ی دانشجوی و انجام مراحل اداری ثبت‌نام در نیم‌سال‌های بعد، از طریق مدیر گروه به واحد ارسال شود.

ماده ۲۶: دفاع از رساله

الف) دست‌کم شش ماه بعد از تصویب پیشنهادی پژوهشی، دانشجوی می‌تواند از پایان‌نامه‌ی خود دفاع نماید.

ب) دانشجوی پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله اعم از انتشار مقاله در مجله‌ها و همایش‌های معتبر، ثبت اختراع، تولید دانش فنی، آثار بدیع هنری و مانند آن، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله‌ی خود دفاع کند.

تبصره ۱: پیش از دفاع، ارائه‌ی دو مقاله‌ی چاپ‌شده یا پذیرش شده برای چاپ در یکی از مجله‌های علمی-پژوهشی مورد قبول وزارت ضروری است. مقاله‌های فوق باید برگرفته از پژوهش پایان‌نامه دوره دکتری باشد و در ترتیب نام نویسندگان آن، باید نام دانشجوی اول و نام استادان راهنما و سایر همکاران (در صورت لزوم) بعد از نام دانشجوی به ترتیب ذکر شوند.

تبصره ۲: در مقاله‌های چاپ‌شده نام دانشجوی باید با نام دانشگاه الزهرا^(س) همراه شده باشد.

تبصره ۳: در شرایط خاص و با تأیید هیأت داوران و شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه، (تولید دانش فنی، ثبت اختراع تاییدشده توسط سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و آثار بدیع هنری) می‌تواند جای‌گزین چاپ مقاله در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی شود.

ماده ۲۷: دانشجوی پس از تدوین پایان‌نامه، باید فرم‌های درخواست صدور مجوز دفاع خود را همراه با رساله و دست‌کم ۲ مقاله‌ی برگرفته از آن (با رعایت تبصره ۱ ماده ۲۶) را به مدیر گروه ارائه دهد تا پس طرح و تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی گروه به واحد ارسال شود.

تبصره ۱: ترکیب هیأت داوران دفاع از رساله همان ترکیب تعیین‌شده برای جلسه دفاع طرح پیشنهادی است.

تبصره ۲: در صورتی که هنگام دفاع رساله یک یا چند تن از داوران تعیین‌شده در بند "ه" ماده‌ی ۱۸، به هر دلیل نتوانند داوری رساله را انجام دهند، داور جای‌گزین توسط استاد راهنما پیشنهاد و در شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین و در شورای تحصیلات تکمیلی واحد تأیید می‌شود.

ماده ۲۸: موضوع برگزاری جلسه‌ی دفاع از رساله پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی گروه، در شورای تحصیلات تکمیلی واحد، طرح و پس از تایید به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌شود.

ماده ۲۹: واحد موظف است، دست کم یک ماه پیش از برگزاری دفاع از رساله دانشجو، فرم درخواست دفاع یادشده را همراه با رساله و مقاله‌های برگرفته از آن (با رعایت ماده ۲۶) به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ضمن معرفی نماینده‌ی (ناظر) تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مجوز برگزاری جلسه دفاع را صادر و به واحد اعلام می‌نماید.

تبصره ۱: دانشجو موظف است دو ماه پیش از پایان مهلت تحصیلی، رساله‌ی خود را که به تأیید استاد راهنما رسیده، برای انجام مراحل دفاع به گروه آموزشی تحویل دهد. در این حال چنانچه دفاع از رساله صرفاً به دلیل طولانی شدن مراحل اداری، و نه به دلیل ضرورت انجام اصلاحات علمی، بیش از یک ماه به طول بیانجامد، مدت مازاد جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب نمی‌شود.

ماده ۳۰: جلسه‌ی دفاع به ریاست استاد راهنمای نخست و با حضور دیگر استادان همکار یا مشاور و دست کم ۲ داور از ۳ داور تعیین شده، و نماینده‌ی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه تشکیل می‌شود. دانشجو موظف است در این جلسه گزارشی از فعالیت پژوهشی خود ارائه و از آن دفاع نماید.

تبصره ۱: نماینده‌ی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه، بدون حق رأی، ناظر بر حسن اجرای جلسه‌ی دفاع خواهد بود.

ماده ۳۱: ارزیابی رساله

الف) ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه‌ی نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه‌ی آن به یکی از دو صورت قبول (با درجه‌ی عالی، بسیار خوب، خوب) و یا غیرقابل قبول اعلام می‌شود. ملاک تصمیم‌گیری در خصوص قبولی رساله، رأی موافق دست کم دوسوم از اعضای هیأت داوران است.

ب) در صورتی که هیأت داوران رأی به قبولی دفاعیه صادر کنند، درجه قبولی به ترتیب ذیر امتیاز بندی می‌شود:

عالی:	۱۹-۲۰
بسیار خوب:	۱۷/۵-۱۸/۹۹
خوب:	۱۶-۱۷/۴۹

تبصره ۱: نمره‌ی رساله در محاسبه معدل دانشجو تأثیر ندارد.

تبصره ۲: چنانچه رساله‌ی دانشجوی "غیرقابل قبول" ارزیابی شود، بنا به تشخیص داوران، دانشجوی مجاز است رساله را طبق نظر داوران اصلاح و فقط برای یک بار دیگر از آن دفاع کند به شرط این که طول دوره‌ی تحصیل از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیش‌تر نشود.

ماده ۳۲: دانشجوی پس از گذراندن مرحله‌ی آموزشی و پژوهشی و کسب درجه‌ی "قبول" از رساله‌ی خود، دانش‌آموخته دوره‌ی دکتری شناخته می‌شود و به دریافت درجه‌ی دکتری Ph.D. با رتبه‌ی به‌دست‌آمده نایل می‌شود.

فصل هفتم - سایر مقررات

ماده ۳۳: مدت مجاز تحصیل در دوره‌ی دکتری در هر دو شیوه دست‌کم سه سال و نیم و حداکثر چهار سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد، حداکثر تا یک نیم‌سال تحصیلی به این مدت افزوده می‌شود.

تبصره ۱: در صورتی که دانشجوی بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجوی، کمیسیون بررسی موارد خاص با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجوی را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت‌های علمی دانشجوی، در مورد مدت و نحوه‌ی ادامه‌ی تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۳۴: در موارد زیر دانشجوی از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری محروم می‌شود:

(الف) میانگین کل نمره‌ی درس‌های گذرانده‌شده (با رعایت تبصره ۱ ماده ۱۰) کم‌تر از ۱۶ شود.

(ب) صلاحیت علمی دانشجوی پس از دو بار ارزیابی جامع (با رعایت تبصره ۳ ماده ۱۵) احراز نشود.

(ج) صلاحیت علمی دانشجوی برای استمرار فعالیت پژوهشی (با رعایت ماده ۲۲) احراز نشود.

(د) رساله‌ی دانشجوی (با رعایت تبصره ۲ ماده ۳۱) "غیرقابل قبول" ارزیابی شود.

(ح) مدت مجاز تحصیل (با رعایت تبصره ۱ ماده ۳۳) به پایان برسد.

تبصره ۱: در صورت محروم‌شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری، مؤسسه می‌تواند با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، گواهی‌نامه‌ای را بر اساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجوی صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۳۵: دانشجوی دوره‌ی دکتری باید به طور تمام وقت به تحصیل بپردازد تا بتواند از مزایای دانشجویی دکتری برخوردار شود. دانشجو موظف است در زمان‌هایی که گروه تعیین می‌کند در دانشگاه حضور یابد و به انجام برنامه‌ی آموزشی و پژوهشی خود اقدام نماید. دانشجویی که رابطه‌ی استخدامی (رسمی یا پیمانی) با سازمان‌های دولتی دارد باید موافقت بالاترین مقام سازمان مربوط را برای ادامه تحصیل کسب کند؛ در غیر این صورت مسئولیت هر گونه اقدام قانونی توسط دانشگاه متوجه شخص دانشجو خواهد بود.

ماده ۳۶: دانشجو می‌تواند در طول مدت مجاز خود حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی با کسب موافقت دانشگاه از مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات استفاده کند.

این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۳۱ ماده و ۴۱ تبصره در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۹ به تصویب نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۹-۸۸ و پس از آن در دوره‌ی دکتری پذیرفته می‌شوند، لازم‌الاجرا خواهد بود.